

A TISZÁNINNENI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

MISKOLCON, 1932. ÉVI ÁPRILIS HÓ 14-IK NAPJÁN
TARTOTT RENDKIVÜLI KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :

DOMBY LÁSZLÓ
EGYHÁZKERÜLETI VILÁGI FŐJEGYZŐ

170/a SZÁM.

SÁROSPATAK,

NYOMTATTA : KISFALUDY LÁSZLÓ A REF. FŐISKOLA BETŰIVEL
1932.

A *tiszáninnyi* ref. egyházkerület *püspök beiktató* rendkívüli közgyűlését 1932 április hó 14-én tartotta meg Miskolcon, előbb *Cziáky Endre* legidősebb esperes, mint püspökhelyettes és *Dókus Ernő* egyházkerületi főgondnok, majd *Farkas István* püspök és *Dókus Ernő* főgondnok elnöklete alatt.

Jelen voltak :

Az Egyetemes Ref. Egyház képviselőjében megjelent: dr. Ravasz László püspök vezetésével, Kiss Zsigmond esperes, Maklár Károly egyházkerületi főjegyző, Kovács J. István egyházkerületi főjegyző lelkeszi részről, Benedek Zsolt dr. és Kun Béla dr. világi részről.

A Dunamelléki ref. egyházkerület részéről a konventi küldöttségben résztvevő püspök és főjegyzőn kívül Szabó Imre esperes, dr. Nagy Sándor lelkész, püspöki titkár.

A Dunántúli egyházkerület részéről : Medgyasszay Vince egyházkerületi lelkeszi főjegyző.

A tiszántúli egyházkerület részéről : a püspökszentelést végző dr. Baltazar Dezső püspök, gr. Dégenfeld Pál főgondnok, Bartha László, Porzsolt István esperesek, Görömbey Péter, Baja Mihály egyházkerületi tanácsbírák, Mikecz István egyházmegyei gondnok.

A megszállt területi egyházkerületek közül a tiszáninnyi szlovenszkói egyházkerület képviselőjében megjelent Péter Mihály püspök, Tornallyay Zoltán e. ker. főgondnok, dr. Király Kálmán e. ker. tanácsbíró és Kövér Árpád e. ker. pénztárnok.

A tiszai ág. ev. egyházkerület részéről : Geduly Henrik és Duszik Lajos főesperes egyházi részről, dr. Zelenka Lajos egyházkerületi felügyelő, Lichtenstein László egyházmegyei felügyelő világi részről.

Az Orsz. Ref. Lelkész Egyesület részéről : Csikesz Sándor egyetemi tanár.

A Magyar Kálvin Szövetség nevében : dr. Bernáth István a Kálvin Szövetség elnöke.

A Debreceni Tisza István Egyetem Theol. Fakultása képviselőiben: dr. Erdős Károly és dr. Révész Imre egyetemi tanárok.

A lelkésziiken felül képviseltette magát a M. Kir. Kormány Mikszáth Kálmán főispán által. A Nemzeti Hadsereg Vámos Béla tábornok —, Borsod vármegye Vadnay László főjegyző vezetésével —, Miskolc thjív. város dr. Hodobay Sándor vezetésével —, M. kir. Törvényszék dr. Barth György vezetésével —, Pénzügyigazgatóság Szabadffy Gyula vezetésével —, Miskolci Ev. Jogakadémia Hacker Ervin prodékán vezetésével, M. Kir. Tanfelügyelőség Kolombán Lajos tanfelügyelő vezetésével.

A tiszáninneri egyházkerület alkotó tagjai közül megjelentek:

Az abauji egyházmegyéből: Cziáky Endre esperes, Farkasfalvi Farkas Géza gondnok, Papp József, Görgey János, Farkas Elek lelkészi részről; gróf Vay Arthur, dr. Patay Sámuel, Szilágyi Gusztáv világi részről.

Az alsóborsodi egyházmegyéből: Pósa Péter h. esperes, báró Bottlik István gondnok, Román Ernő, dr. Enyedy Andor. Nádházy Bertalan lelkészi részről; dr. gróf Haller József, Zsóry Lajos, Lukács Béla világi részről.

Az alsózempléni egyházmegyéből: Kiss Ernő esperes, Meczner Béla gondnok, Hegedüs László, Kun Zoltán, Janka Péter lelkészi részről; dr. Asztalos Kálmán, dr. Besseney Zénó, Hodossy Béla világi részről.

A felsőborsodi egyházmegyéből: Elek József esperes, Zsóry György gondnok, Varga Imre, Svingor Jenő, Tóth János lelkészi részről; Bónis Aladár, Bárczay László, Makláry Dezső világi részről.

A gömör-tornai egyházmegyéből: Juhász László esperes, báró Ragályi-Balassa Ferenc gondnok, Berey Ferenc, Háger Miklós, Ablonczy László lelkészi részről; Thuróczy Endre, Ragályi Ferenc, dr. vitéz Gööz Lajos világi részről.

Mint egyházkerületi tanácsbírák: Szalóczy Pál, Kovács István, Pósa Péter, Forgács Gyula, Szent-Mártony Dániel lelkészi részről; dr. Kérészy Barna, Téglássy András, dr. Soldos Béla, Bernáth Aladár világi részről.

Mint tanárképviselők: dr. Mátyás Ernő a sárospataki theol. akadémia-, Elekes Imre a sárospataki főgimnázium, Kovács Dezső a sárospataki tanítóképzőintézet-, Péter Pál a miskolci leánygimnázium-, Csorba György a miskolci reálgimnázium képviselőiben.

Mint tanítóképviselek: Tóth István, Péter József.

Mint egyházkerületi jegyzők: dr. Marton János, dr. Lengyel István aljegyzők lelkészi részről; Dombly László fő-, dr. Horváth Zoltán aljegyző világi részről.

Mint egyházkerületi ügyész: dr. Kérészy Barna.

Mint egyházkerületi pénztárnok: dr. Kovács Kálmán.

Mint a sárospataki főiskola gazdasági választmányának képviselője: dr. Trócsányi József.

A püspöki beiktatás.

Az impozáns ünnepély Miskolcon, a Kossuth-utcai templomban folyt le. A fennálló és gyülekezeti főének után előfohászt, bibliaolvasást és imádságot tartott Cziáky Endre püspökhelyettes, abauji esperes. A Miskolci Daláregylet éneke után Dókus Ernő egyházkerületi főgondnok ur megnyitotta az egyházkerületi közgyűlést. Majd felolvastatta a megüresedett püspöki székre beadott szavazatok felbontására kiküldött szavazatbontó-bizottság jegyzőkönyvét, amely megállapítja, hogy a beadott érvényes szavazatok abszolút többsége Farkas István alsóborsodi esperes, miskolci lelkészre esett s ez alapon őt a tiszáninneri ref. egyházkerület törvényesen és érvényesen megválasztott püspökének jelentette ki, s küldöttséget nevezett ki a megválasztott püspök urnak a közgyűlésre való meghívására. A közgyűlésen megjelent új Püspök ur előtt a főgondnok ur a választás eredményét kihirdette s felhívta őt hivatali esküjének letételére. Püspökfelszentelő imát és beszédet mondott dr. Baltazár Dezső püspök ur:

„Annak növekednie kell, nekem pedig alászállanom.“ Keresztelő János mondotta ezeket a szavakat, mikor tanítványai féltetni kezdték az ő nagyságát a Jézus nagyságától. Jézushoz való viszonyát s a maga földi hivatását így állapította meg. A lélek Királya előtt megalázkodott, hogy erőtelenségét átaladván lakásul a Krisztus erejének, felmagasztaltassék a világ fölé. Ut egyengetőnek, úttörőnek, szolgának, eszköznek tekintette magát arra a célra, hogy Jézus és a Jézus igazságai minél nagyobbá legyenek, hogy minél jobban megüresítse önmagát és a világot maga-magától, hogy aztán a Jézus élete minél teljesebbé legyen őbenne is, a világban is.

Nem szánt és követelt magának vezéri helyet. Alábbszálló szolga akart lenni a megfáradottak és megterheltek ama seregében, amely magát megtagadva és keresztjét felvéve Jézus nyomában keresi amaz „új eget és új földet, amelyben igazság lakozik“ s az igazság alapján béke a magasságban Lakozónak dicsőségére.

Jézus nagyobbnak jelentette ki úttörő szolgáját a prófétáknál is, tanítványai körében lelki vezérkart választott magának, de azért kijelentette, hogy „amit nekik mond, mindenkinek mondja“, azért a legtöbbet, legnagyobbat, legsúlyosabbat és legszentebbet jelentő parancsolat: „legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes“ szól mindenkinek, „aki hiszi, hogy Jézus a Krisztus, az élő Istennek fia.“ Az Isten országának egyetemes kiváltsága ez, amely a mennyei Atya előtt egyenlőséget és a Krisztus királysága polgárai között testvériséget jelent. Ez a nagy felmagasztaltatás s nagy megaláztatás együttesen. Isteni tökéletességre elhívottság az emberi gyarlóság és tökéletlenség társaságában.

A püspökség tartalmául sem lehet kitűzni s megállapítani ennél nagyobb hivatást. A célja és méltósága egyforma mindazoknak, akik az „igazság tökéletes törvényébe belenézve“ nem a „meghátrálás embereiül“, hanem „szabadságra elhívott fiakul“ érzik magokat eljegyezve Attól, aki nem itt szerzett, hanem onnan fe-

lülről hozott mindent, még magát is „váltságul sokakért.“ Ennek az egyformaságnak a megtagadása már az volna, amikor „emberektől vesz az ember dicséretet“, aminek pedig a személyt nem válogató Isten az egyedüli osztogatója. A hasonlók közötti elsőségnél a püspök sem viheti feljebb.

Az egyformaságot csak a több szolgálat érdemével lehet vitássá tenni. Aki a több szolgálattal, erkölcsi értékek valódi súlyával és az igazi érdemek alázatával önmegtagadás, áldozat és a világtól megüresítettés útján úgy tud alászállani, hogy a maga életében s a reá bízottak életében teljes hatalmúvá növeli Jézust, az kinyújthatja a kezét az elsőség után Jézus ama hívására, hogy „barátom ülj feljebb“ és Jézus amaz ítélete folytán, hogy „az az első, az a legnagyobb, aki legtöbbet szolgál.“

A püspök szolgálata különösképen vigyázás. Már az ó-szövetség vezértelen aggódása is reményt keresve a vigyázóhoz fordult kérdezvén: „Vigyázó meddig még az éjszaka, meddig még az éj?“ A vigyázónak három irányban kell vigyázni. Vigyázni a Szentírásra, hogy meg ne elegyíttessék emberi tudománnyal; vigyázni magára, hogy élete minden cselekedetében Isten dicsőítésére serkentő példákat lássanak az emberek és vigyázni a nyájra, hogy belőle csak egy is el ne vesszen.

Te kedves Szolgatársam már hivatalos püspöki sorba lépésed előtt ilyen vigyázó voltál eddig is. Vigyáztál az Igére, mert „predikálásod nem emberi bölcsességnek hitető beszédében állott, hanem léleknek és erőnek megmutatásában.“ Megvizsgáltad az Istennek mélységeit is a léleknek adott ama „szabadsággal, amely ott van, ahol az Urnak Lelke“ világosságban és igazságban. Meg is emlékezett rólad az Isten földi anyaszentegyháza által Velnd közölt nagy tisztességgel és „nem engedte, hogy eltöröltessenek a te jótéteményeid, melyeket cselekedtél a te Istenednek házával és rendtartásaival.“

Vigyáztál magadra. „Szived jó kincseiből hoztál elő jót, szived teljességéből szólván a te szájad.“ Jól megláttad, amit cselekszel tudván, hogy „nem ember

nevében ítélsz, hanem az Urnak nevében, akinél nincsen hamisság, sem személyválogatás, sem ajándékvétel. Erőszakosság nem tapad kezedhez, imádságod tiszta, ugyanazért az égben van a te bizonyosságod és tanuid a magasságban.“

Vigyáztál a nyájra. Vigyáztál nagy veszedelmek járása idején, amikor nagyobb volt a szél, az eső, az árvíz, sem hogy megállhatott volna házad, ha homokon épült volna. De kösziklára épült, arra az alapra: „amelyen kívül mást senki sem vethet, mely is a Jézus Krisztus.“ „A te jó lelkedet adtad a nyájnak, hogy őket oktattá és mannádat nem vonád meg szájoktól és élővizet adtál nekik szomjuságokba,“

Igy töltsd be hivatalos püspökséged tiszte minden igazságát is, hogy áldására legyen ennek a szent magyar földnek, amelyből vétettél és dicsőségére annak az országnak, amelyben a halál feletti diadalom magaslatára emelkedett Jézus által „Isten lesz minden mindenkben.“ A te emberi alászállásodban is: több terhedben, keményebb igádban, nagyobb szolgálatodban és súlyosabb felelősségedben, Ő lesz az isteni felmagasztalás, Ő lesz a nagyobb dicsőség. Az Isten kegyelme hajoljon le hozzád, hogy lélekedben minél magasabbra emelkedhessél.

E beszéd után Farkas István püspök ur hivatali esküjét letette, hivatali pecsétjét átvette és püspöki hivatalába az előirt szertartás szerint beiktattatott. A püspök megáldása s a felszentelők éneke és a Miskolci Ref. Vegyeskar éneke után Farkas István püspök ur hirdette az igét a következőkben :

Krisztus nyomában : Krisztusért.

Alapige: Ap. csel.: 10 R. 34 -42. versek.

Kedves Testvéreim!

Az általam olvasott bibliai részben, a keresztyénység hőskorából — két ember lelki tusáin keresztül, — két külön világ elevenedik meg előttünk.

Kornéliusz, a cézárei római sereg pogány századosa: jámbor és istenfélő egész háznépével egybe. Sok alamizsnát osztogat a népnek, szüntelenül imádkozik és mégis boldogtalan. Istent kereső lélek, ki szeretetre vágyódik. Valakit keres, aki több az ő bálvány isteneinél. Valakire vár, aki szereti az embert, akinek dicsőítésére nemcsak cselekedni tudná a jót, de akinek mindig csak javunkat munkáló akarásaiban s mindenható erejében — hinni is tudna!...

Népe fiai között forgolódva, csodálatos dolgokat hall egy emberről, aki Isten fiának mondotta magát s aki: mert szerette az embert, s Atyjának vallotta az Istent: megfeszítettett!...

Zsidóország határain túl is eljut az Isten emberének a hire. Péter apostol, meg a többiek — az Istentől eleve választott bizonyságok, — martírságtól sem félő bátorsággal hirdetik az evangéliumot, hogy a Krisztus keresztje hiábavaló ne legyen... A pogány katona egyetlen vágya, hogy szemébe nézzen a Tanítványnak!

E vivódások óráiban, válaszuton áll a másik is... Péter, a kőszikla Apostol... Ő már tudja, hogy amaz igaz ember valóban az Isten fia s az ő keresztje: az életünk megtartásának fájává lett!... Kifényesedik a tekintete, ha a Golgota hősről beszél s bár a Krisztus szerelme szorongatja a lelkét, apostollá küldetése némely kérdésében még nem lát tisztán.

Zsidó népének, fajtáinak szerelmese. Ugy hitte eddig, hogy a váltság: csak Izráel népe számára adatik... De hát az ő népe eldobta magától a isteni kegyelem legdrágább ajándékát: keresztre vitte azt az egyet, az igazat, aki szerette őt igazán!... És mert, — a zsidóságnak botránkozásra, a görögöknek pedig bolondsággá lett a kereszt: — mert hiába állítottatott volna ott a Golgotán?... Miért volna csak az ő népé a kegyelem, — hiszen a pogányok is emberek!...

Testvéreim! Felhőknek is van odafenn a magasan, — elmondásra váró nyughatatlanságuk. Azért sietnek úgy találkozókra. *S felhők ha találkoznak, kitűzesedik az ég s ide alant meg, a fényességtől, nagyhirtelen feltetszenek az eddig meg nem talált ösvé-*

nyek! Emberek, — felfelé — a Magassagos felé tekintsetek, — ha eltévedtek!...

Isten sokszor megszánja tőprengő gyermekeit s aláhajlik, mennyei látások égi jeleiben mutatja meg akarásait és a kivezető utakat is! Ugy lett most is!...

Mint hajnali szellőtől átölelt falevelek, úgy remegnek, úgy néznek felfelé ők is mind a ketten, mikor fényes nappalon szálla reájuk elragadtatás s hallják felcsendülni angyal ajkakon a nevüket: Kornéliusz a pogány százados s Péter az emberhalász tanítvány!... *Az Isten nem személyválogató, — a pogánynak is adott megtérést az életre!..., így csendül az ég üzenete...*

Boldog kor, melynek látások emberei adatnak: — „mert mikor nincs mennyei látás, — a nép elvadul.“ (Péld. XXIV. 19.)

Ahogy egymásra néznek — ezek ketten — álmélkodással látják két külön világuk romokba dülését s egymás kezét szorongatva, — az idvességet adó találkozás boldog örömeivel rognak a golgotai kereszt tövébe — s míg a kereszt hőséneke megdicsőült orcájáról, rajtuk is szerte áradó dicsőség fényessége vonul át: megszületik bennük és körülöttük az általuk várt új világ! Olyan jól esik elrebegniök: Kornéliusz, Péter — testvérekké lettünk a Krisztusban, — akit kerestünk, akire vártunk mind a ketten! *Tudják immár, hogy nem a népekért, nem a felekezetekért, — hanem az emberért jött a világba az Isten fia!*

Az emberért jött s a benne hívő s magukat holtig tartó engedelmisséggel átadó emberszivek kellene nekik, mert az Isten is azokat a sziveket keresi, amelyek befogadják őt és szerelmes fiát!...

Kedves Testvéreim! *Világokat remegtető vihar pusztít, rombol körülöttünk esztendők óta már.* Hitetlenség, tagadás, közöny, pogányság, a pénz szerelme, ember-istenek bálványai előtt hajlong a ma embere. Magukat győzőknek csúfoló népek rabságban vannak: Istentől szabadságra rendelt népet. Tulságosan bőven termelt értékeket zuditnak tengerekbe, égetnek meg tüzeiken akkor, amikor milliók éheznek, nyomorognak.

A nemzetek életében megújulnak a régi sebek: a felekezeti békétlenségek, osztályharcok, a munkanélküliség, a sokféle válságok pusztító tüzei felgyulladásában.

Próféta nincs többé és nincs közöttünk, aki tudná: meddig tart ez ? . . .

És én e válságok dacára is, rendületlenül hiszem és hirdetem, hogy a mennyországot vesztett ember újra megtalálja Istentől nyert örökét. *Rendületlenül hiszem, hogy a világ összes fájó problémái a Krisztussal, a Krisztuson keresztül megoldhatók.*

Ezta boldogtalan világot: — csak a Krisztásban megtalált lelki egység, — az Isten-fiuság boldog állapotába eljutott, újjászületett szép lelkek öntudatos hite, élő, cselekvő keresztyénsége által lehet még egyszer eleséséből felemelni !

E munka végezésére, mások — ám várjanak: emberbölcsöket!, én *Apostolokat várok . . .*

Az apostolságra hiv és kötelez minket ez a kor, hogy felnyissuk a népek, a közületek, az egyesek szemét tiszta látásra s hogy *halálosan nagy engedelmes szeretettel, odaszánással, bátorsággal keressük és találjuk meg: a száraz, avar s hófedte tájakon is a Krisztus nyomát . . .*

Bizonyosra hiszem, hogy emberek, mint eszközök bizalmán keresztül, azért hívott engemet, gyarló szolgáját az Isten: az Élre, erre a: „*tövískoronás dicsőségre*“, hogy: *Krisztus nyomában: Krisztusért, jelszót írva a kezemben tartott lobogóra, még forróbb önátadással és buzgósággal, mint eddig a reám bizottakkal egyet akarva, — szolgáljuk Isten ügyét.*

Hinnünk kell abban, hogy a gyülekezetekben szíjjel járva, jót cselekedve, betegeket gyógyítva, Krisztus keresztje dicsőségéről bizonyosságot téve: *a Szentlélek Isten segedelmével, hitünkön keresztül világformáló erőkké válva, egy gyönyörűséges szép, új világot akar általunk az Isten megkészíteni.*

Az Apostolság, — evangéliumi értelmezés szerint, — küldetést jelent. Krisztus a legtökéletesebb apostol gyanánt jött e világba. Isten küldötte őt, hogy széjjel járva, jót cselekedve, betegségünket gyógyítgatva, vált-ságunkat megkészítő küldetésének idvességszerző feladatait tökéletesen befejezve, példája követését tisztünk-ké téve, : megfejtse Isten minden titkát s tartalmát adjon az emberi életnek.

Istennel, világgal és önmagunkkal megbékélt, harmonikus életet élő emberek a való élet igazi apostolai: akiknek úgy szép az élet, amint épen van, akik leg-súlyosabb kereszteket hordozva is, — mosolyognak: akiknek életében a Krisztus nyomában járás, a mások boldogságát munkáló szolgálat: a boldogságok boldog-sága! . . .

A széjjel járás: elindulás, munkába állást jelent. A tavaszi nedvkeringés utrakelése, az élet virágba borulása ez. A jó cselekedetek, a gyógyítás, a bizony-ságtevés: ezek már eredmények, érett gyümölcsei az életnek.

Az életrevaló elindulás: mindig öröm, mindig ün-nep, ha igazán szeretjük az életet.

Félve s mégis mosolyogva indul a kicsi gyermek tipegő első lépteivel az életbe: befelé s ünnep a szülei szív számára ez az elindulás, — mert minden elindu-lás: öntudatos cselekedet! — s közelebb viszi életün-ket a Magasságos felé!

A széjjel járás: számonkérés és számontartás? tör-rődés másokkal, segítség, vigasztalás, sötétségben vilá-gossággyújtás, tanítás, gyógyítás, emberkeresés, lélek-mentés . . . Nekünk, az Isten cselédjeinek szolgálatunk-ban való: hűséges vigyázás és sáfárkodás!

Édesanya, éjjelente háromszor kikél az ágyból, hogy betakargassa édes álmát alvó gyermekét! . . .

Hűséges lelkipásztor s orvos: hányszor elindul, hogy maga szemével lássa betegét?

Rendszerető gazda, még viharos éjszakákon is kö-rüljárja udvarát s háza táját.

Pásztor a nyáj mellett: hidegben s napsütésben, — tilinkóját fujva, vagy gunyáját erősebben magához

szorítva . . . éjjel és nappal is minden neszre felfigyelve, úgy legelteti nyáját, hogy abból egyetlen egy is el ne vesszen. S ha eltévedne tüskés utak, mély szakadékokban csak egy is — utána megy, mert reá van bízva mind s mert neki kedves mindenik őmagáért.

A gyöngyhalász, hányszor leszáll a mélyre, míg egy igaz gyöngyöt talál? . . . Egyenkint keresi őket! . . .

Hajók kormányosa, nem ér rá rettegni, ha zúg a vihar, hullámzó vizek felett: apostol ő, mint aki tudja, hogy neki az a küldetése, hogy kik reá bízták magukat: azokat elvigye a tulsó partokra.

Mennyi fajtája a szertejáró Apostolkodásnak?

Egybegyűjteni azokat, akik: az Uréi; megőrizni, számbavenni a tulsó partokra, az életre megtartani az embert: az Isten gyermekét, — *erre a gyönyörűséges munkára el kellene már egyszer indulnia a világnak!* Nem fogadkozásokra, de cselekedetekre vár ez a megújhodást sóvárgó élet! . . .

Legtöbb bajunk forrása az, hogy pásztornélküli nyáj módjára éltünk, — különösen mi, magyarok! — ebben a nagy világban . . . *Ha törődött volna velünk valaki komolyan, ha szerette volna ezt az árva, testvértelen nemzetet valaki igazán, — ha nem lett volna körülöttünk, a magunk hazájában olyan sokszor: idegen minden, — de más is volna itt az élet? . . .*

Akár evangéliumi református keresztyénségünk, történeti és hitvallásos kálvinista egyházunk nagyon szomorú jelenére gondolok, akár, a magyarság keresztek alatt görnyedő életére figyelek fel . . . azt látom, *hogy mind a kettő, mindig együtt és egyért szenved. Az Istenen kívül nincsen senki, aki szeressen, védjen, féltsen bennünket a széjjeljáró őrző igaz szerelmével!*

. . . *De az Isten véd és vigyáz reánk! . . . Ezt örök és változhatatlan igazságot szent fia által jelentette meg nekünk. Fia vérével tette rá ez ígéretére a pecsétet.* Ezt az igazságot minden magyarnak, minden keresztyénnek élni és hinni kell. A mi győzedelmes hitünk erejével mindenfelé hirdetnünk kell, ahol magyar szivek dobognak s imádkozva dolgoznak feltáma-

dásunkért, hogy minden éjszaka után eljön a virradat s hogy villámokat szóró éjszakákból: mosolygóbban kél fel a hajnal is!...

Apostolok kellenek ma seregestől, akik tanítják, vigasztalják, gyógyítgatják — ezt a lelkében beteg magyar fajtát!...

Azt beszélnek róla, hogy a fehérre meszelt templomainak ma már nincs olyan hívogató varázsa, mint azelőtt..., hogy harangjainak üzenése nem markol úgy a szivekbe, mint a boldog időkben... Hogy a zsoltáros énekek is elhalkultak az ajkán...

Nem a templom, nem a harang, nem a zsoltárok lettek másak... Ha ez a hír igaz volna, — akkor a népünk lett mássá!

Ezek a gonosz idők a szívét akarják ellopni. Emberek jertek, járjunk szerte-széjjel és keressük meg e veszendőbe menő kincset. *Segítsetek, hogy visszadjuk még egyszer az imádságát, a dalát, az énekét, a mosolygást, önbizalmát, életakarátát, hősi elszántságát: — a magyart a magyarnak.*

Nem elég ma csak a templomban hirdetni az Igét. *Vigyük utánuk a templomot, az iskolát: a Krisztust!* A mi lelki házunk, élő templomul rendelt életünkből kiáradó életszépségek: az Ige, az imádkozó és dolgozó élet, a belmisszió szolgálat ezer áldásai, a szociális és charitativ segítő munkák gyógyító balzsamcseppjei, még meggyógyíthatják ezt a beteget.

Apostolokat várok, kiknek szavára újra kinyílnak a muskátlí virágos ablakok, hogy hallgassák a harang üzenetét; buzavirágos mezők dolgozó népe imádkozó kezét, hogy odategye újra az Isten kezébe. Apostolokat várok, akik nem magukat, nem emberbőlcsességet hirdetnek, hanem az érettünk, miattunk, helyettünk szenvedett és nekünk is dicsőséget szerző: Krisztust!...

Magyar fajtánk lelkének két ősi szépségét: hite s földje szerelmét, még eddig megőrizte. De most vigyázzatok!..., gátat törő vizárként ostromolják újra hazug ígéretekkkel, lidércfény gyújtással, — innen is, onnan is!

A nép arra figyel: aki törődik vele. Ez a gondolkozó fajta nagyon jól tudja, hogy iszabpól nem nővetés s megérzi, hogy ki ámitja és ki szereti igazán. Tekintélytisztelő, kötelességet tudó, csak bánjanak vele emberségesen. Szívből jött jó szóért holtig hálás s kiül arcára a szíve, könnyen kibuggyanó könnyein keresztül. Ha megbecsülik: túr, hallgat, szótlán szenved, utolsó darab kenyerét is odaadja egy szent ügyért.

Nincsen abban semmi csodálni való, hogy ma minden tekintetben lerongyoltan élve, — egy időre látszólag meginog itt-ott ez az elárvult nép. Törődjenek csak vele az arra elhivottak igaz szeretettel; adjanak neki nem jelszavakat, hanem életlehetőséget, munkaalkalmakat; adjanak jobbat mindenkiben, mint ama hitetők; a rosszat jóval győzzék meg és akkor megszünnék a bajok.

Teremtsük meg a jó emberek világát; hajoljunk le minden veszendőbe indult élet megmentésére; járjunk szerte minden tájra: jót cselekedve! A jó cselekvésben lehetünk fanatikusak! Mindenben lehet tultermelés, csak a jónak cselekvésében nem. Isten érték-mérő serpenyőjében örök érték marad a jóságunk sulya és minősége.

Apostolok munkára fel!... Felkeresni minden zugot, ahol magyar él és ahol az élet fáj! Személy szerint ismerni, számbavenni őket: ez a mi tisztünk.

Mert a tudatlanság és gyűlölség béke irásában, koldustarisznyát raktak vállainkra, jutalmául annak, hogy ezer éven át védtük a Krisztus, az igazi kultúra ügyét, — nem vagyunk mi azért megrugdosásra méltó világ szemetjei!... Van olyan szegénység is, ami dicsőséget szerez! Ha kivették kezünkől a testi fegyvereket, vegyük elő a lélek fegyvereit. A mi vitézkedéseink fegyvereivel az Isten szerinti békét munkáljuk, a krisztusi erkölcs, a tisztesség, a becsület, az imádkozó élet eljövételét követelve.

Az evangélium tüzeit vigyük hát mindenfelé és helyezzük el minden magyar házában, minden magyar szívében mint örökké égő, Krisztus gyújtotta szent tüzeket! Hirdetni és hinni kell Isten amaz örök

igazságát, hogy Isten keze mérte ki számunkra e gyönyörű szép ország határait. Nekünk adta azt minden darabjával, elszakított részeivel együtt. Mienk a Tátra minden fenyvese, nekünk virít az erdélyi hegyek havasi rózsája, nekünk zúgja zsoltáros énekét a Tisza, a Maros, a Szamos gyöngyözve fodrozó vize, mienk a megszentelt sírok, mienk minden utánunk és érettünk hullatott könny odaát, mienk az egy és oszthatatlan nagy Magyarország! Az Isten tudja azt, hogy miért küldött ide bennünket és hogy miért élünk ma ilyen nagy szomorúságban és megadja nekünk idejére, amiért minden magyar imádkozik! Ezt ma minden magyarnak tudni és hinni kell!... De tudnunk kell azt is, hogy a vérző szívű magyar fajta örökéletének megkészítéséhez szüksége van az Istennek, a mi evangéliumi református keresztyénségünk áldott munkáira is.

Apostolok munkára fel..., minden magyar családhoz, minden gyülekezethez: személyesen!...

Vinni a tűzeket, amelyek fényénél tisztán meglátzanak a reánk váró nagy feladatok.

A családi tűzhelyek legyenek újra oltárok és a teremtő Isten teremtői munkájából részt kérő és az anyaságra magukat boldogan átadó édesanyák körül, újra gyermekkacagástól felszentelt templomok legyenek a házaink!...

A dalolni, mosolyogni lassan elfelejtő szomorú magyar ifjuság vegyen erőt fájdalmán. A mi szívünket is szomorító bánatukat rejtsék el. Még egy kis ideig: tūrjetek, várjatok!... Hosszú várásban úgy látom, lankadni kezd erejük, a bűn anyja a tétlenség; a munkanélküliség a Sátán e csúf kerítője, — vigyázzunk, hogy lassú méreggel el ne sorvassza erőnket. *Az élet kapujának ők a vártásai.* Jaj nekünk, ha e vártán kétségbeesett, remegő katonák állanak őrt... Törödni kell végre az ifjusággal, — komolyan. Nem kívánnak ők lehetlent. Tudják, hogy a kalács nem okvetlenül szükséges táplálékunk, de azt is tudják, hogy a kenyér: kell! Nem alamizsnát, kenyeret kell adni a kezükbe. *Munkájuk, verejtékjük árán szerzett ez a kenyér: édesebb, izesebb lesz a kalácsnál.* A jö-

vendő harcok ilyen menetszázadaival, egy világot le tudnánk győzni!...

Apostolok: járjatok szét mindenfelé s gyógyítsatok, segítsetek!

Mindenfelé romokat látok. Itt-ott a romok követ, tégláját már hordozgatják az utakból, csak azt nem látják meg, csak azt nem hallják, hogy a romok alá az ember van eltemetve, aki sir, halódik... *Keserves szívettépő énekek zúgnak fel a mélyből: „Mentsétek meg lelkeinket...”*

Téli hidegben azért fázós az élet, mert földünk elfordult a naptól...

Minaddig didergünk és fázunk, míg a mi életünk örök szép napja, a bünt és halált meggyőző, a feltámadásunkat megkészítő Krisztus nem lesz urrá a szívek felett!

Krisztusról bizonyágot tevő szép lelkek kellenek e világba s akkor jóra fordul minden. Ha a szívet a szívtől, ha a felekezeteket a felekezetektől, a nemzeteket a nemzetektől szétválasztó sorompók ledőlnek, akkor a Krisztusban megtalált lelki egységben hamar el fog jönni a virradat.

Csak felényire próbálnánk szeretni egymást, mint ahogy gyűlölködni tudunk, — milyen szép volna ez az élet? ... Nagyok az erényeink, de igen nagyok a vétkeink! *A legnagyobb vétkünk, hogy nem szeretjük okosan magunkat: a fajtánkat! Ki kellene már gyógyulnunk abból a nyavalyából, hogy mi mindig idegeneket magasztalunk a magunk fajtájának rovására.* Hősöket, tudósokat, költőket, művészeket, szép lelkeket ezerszámra szültek a magyar anyák is, akik odaillenek a többi népek hősei mellé. Az élni akaró magyar fajta tud alkotni nagyot, örökkévalót. Én Istennem, mennyi érték pusztul észre sem vétetve a magyar parlagon. *Szeressük, dicsérjük minden nemzet igaz nagyjait, de a magunkéit se temessük el elevenen.* Tartsanak rólunk mások akármit, csak mi higyjük, legalább azt higyjük, hogy szívünket, azt az Istent átölelő, azt a hazáért dobogó szívet nem cserélnénk ki senki fia szívével sem!

Az én református magyar keresztyén fajtám tudja, hogy *„keresztyénnek lenni azt jelenti: Krisztusévá lenni.“* Krisztus ügye, mindnyájunknak személyes ügye, ő mindenkit munkába vár. Vele minden diadal, — nélküle minden nyomorúság és halál! Minél mélyebbre süllyedünk, annál tündöklöbben, fényesebben ragyog fel a magasságból a Golgota hőse s az ő keresztjéről az Élet árad a szomorú világba.

Nekünk oda kell eljutnunk az ő keresztje alá. Nekünk arról a keresztről aláhulló új életet adó ártatlan vérbe kell belemerítkeznünk. Ujjá, mássá, jobbá kell tenni az embereket. Nemcsak a mezőknek kell a mély szántás, a szívünket is hasogassa mélyre a büntudat ekéje s a bűnbánat harmathullása, a kegyelem nap-sütése, — áldott gyümölcsöt termővé formálja az életünket.

Testvéri közösségbe gyűljenek hát a haza minden rendű s rangú, foglalkozásu, felekezeti polgárai testvéri találkozóra. Össze kell gyűlnünk mindennapos új meg új odaszánással, az újjászületett ember boldog örömeivel annak az oltárnak a szolgálatára, melynek lobogójára ez van írva: *legyetek egyek a Krisztusban!* Nemes versenyre kelés kell ide közénk a Krisztus királysága diadaláért s ez ország minden fia higgye, hirdesse: *Magyar keresztyén: az Istent féld és a hazádat szeresd!*

* * *

Eddigi életemben valahogy így zengett ajkamon ez a sohasem bizonytalan zengésű trombita!

Itt a végekhez közel, ezt a békét, ezt a testvéri áldott munkát végezve, sohasem a magunk érdemeit emlegetve, de mindenkor Isten dicsőségét és a hazám üdvét szolgálva! Bátran hirdetem mindig, hogy elsősorban magyar vagyok s aztán nem hátrább, de éppen olyan forró szeretettel egyházamnak fia. Apostolként széjjeljárni, jót cselekedni, gyógyítgatni, bizonyosságot tenni arról, kinek sebei által gyógyulunk meg, — ez van írva most is a lobogómra. A győzni vágyó sereg előre néz. *A győzöt oszloppá teszi Isten, — templo-*

*mában, — királyi székében együtt ül vele! (Jel. 3.)
Előre én seregem: Krisztás nyomában, Krisztusért,
— egészen a diadalomig!...*

Majd imádság és adakozásra való felhívás után Püspök ur megáldotta a gyülekezetet és a Himnusz eléneklésével ért véget a magasztos ünnepély.

Közgyűlésünk a beiktatási ünnepély lefolyásáról szóló jelentést örömmel veszi tudomásul.

Küldöttségek tisztelgése.

Egyházker. vil. főjegyző jelenti, hogy Farkas István püspököt beiktatása alkalmából a következő küldöttségek üdvözltek. A m. kir. kormány nevében Mikszáth Kálmán főispán, Egyetemes konvent nevében dr. Ravasz László püspök, Tiszántuli egyházkerület nevében dr. Baltazár Dezső püspök, az ágostai evangélikus egyetemes egyház nevében Geduly Henrik püspök, a miskolci ág. ev. egyház nevében Duszik Lajos főesperes, a miskolci ág. ev. jogakadémia nevében dr. Hacker Ervin dékán, a miskolci ág. ev. tanítóképző nevében Gerhard Béla igazgató, a miskolci g. kath. egyház nevében Schirilla Solon lelkész, kanonok, a nemzeti hadsereg és a miskolci katonai protestáns egyház nevében Vámos Béla tábornok, Borsod-Gömör és Kishont egyesített vármegyék nevében Vadnay László főjegyző, Miskolc thj. város nevében dr. Hodobay Sándor polgármester, a miskolci kir. törvényszék és ügyészség, valamint a m. kir. járásbiróság nevében Barth György törvényszéki elnök, a Máv üzletigazgatóság és műhelyfőnökség nevében Csordás István üzletigazgató, a m. kir. államrendőrség nevében Tasnády Antal főtanácsos, a m. kir. pénzügyigazgatóság nevében Szabadffy Gyula pénzügyigazgatóhelyettes, a m. kir. tanfelügyelőség nevében Kolumbán Lajos kir. tanfelügyelő, az Országos református lelkészegyesület és presbiteri szövetség nevében

Csikesz Sándor főtitkár, a lelkésznék szövetsége nevében Kun Zoltánné gesztelyi lelkészné, az országos református tanítóegyesület nevében Ormós Lajos, az énekezőerek szövetsége nevében Nyitray Károly hernád-németii tanító, a Bethlen Gábor szövetség nevében Maday Gyula főigazgató, a Magyar Kálvinszövetség nevében dr. Porcs István, a középszabolcsi egyházmegye és Tiszaberczel község nevében Porzsolt István esperes, a debreceni egyetem hittudományi kara nevében dr. Erdős Károly, a sárospataki főiskola igazgatótanácsa nevében Farkas Géza világi gondnok, a sárospataki főiskola nevében Elekes Imre közigazgató, a miskolci hitoktatók és segédlelkészek nevében Cseh József hitoktató, a miskolci és egri presbitérium, a miskolci Kálvinszövetség, leányegylet, vegyeskar és cserkészcsapatok nevében dr. gróf Haller József főgondnok, a miskolci ref. reálgymnázium nevében Csorba György igazgató, a miskolci ref. leánygymnázium nevében Domby László igazgató, a református elemi iskola tanítótestülete nevében Péter József igazgató, a miskolci ref. női filléregylet nevében özv. Hidvéghy Benőné, a Magyar Asszonyok nemzeti szövetsége nevében özv. dr. Gyulay Sándorné, a borsodmegyei nőegylet nevében Losonczy Gizella elnöknő, a Magyar Mérnök és Építész egyesület nevében Pazár István elnök, a miskolci orvosszövetség nevében dr. Vajda Géza, a polgári iskolai tanáregylet nevében Cseh Gusztáv igazgató, az ipartestület nevében Stimm Lajos ipartestületi elnök, a miskolci polgári kaszinó nevében dr. Kovács Kálmán ügyvéd, a mezőnyékládházai és mályii egyház nevében Egry Zoltán főgondnok, a Bethania egyesület nevében Sallay István lelkész, a Keresztyén ifjusági egyesületek református ága nevében Dobos Károly titkár, a Soli Deo Gloria református diákmozgalom nevében Kiss Sándor főtitkár.

Örvendetes tudomásul szolgál.

Domby László vil. főjegyző Dókus Ernő főgondnok ur megbízásából Egyházkerületi Közgyűlésünk nevében mély tisztelettel, igaz örömmel és szeretettel üdvözli

Farkas István immár beiktatott püspök urat s kifejezi Egyházkerületünk őszinte jókívánatait.

Egyházkerületi Közgyűlésünk egész lélekkel, szívbeli igaz örömmel csatlakozik úgy az üdvözléshez, mint a jókívánatokhoz, melyeket a Püspök ur hálás szívvvel köszön meg.

A beiktatott püspök székfoglaló beszéde.

Főtiszteletű Püspök ur, midőn elfoglalja a püspöki széket, megjelöli azokat az irányelveket, melyeket egyházkormányzói és püspöki működésében követni óhajt, a következő beszédben:

Főtiszteletű és Nagyméltóságú Egyházkerületi Közgyűlés!

Az örökkévaló Isten előtt, mélységes alázattal leborulva; az imádkozó ember földiektől megtisztult érzéseivel hallgattam és köszönöm meg, — azokat a szerető szív mélyén fogantatott s számomra, mindhalálig szívemhez szoritott, kedves emlék gyanánt őrzött — biztatásokat, — melyekkel Őméltósága, a kerületi világi Főjegyző Ur, — e fényes nagy gyülekezet előtt — érdemenemen felül megbecsülni kegyes volt.

Az én szívem, — csordultig van, annyit érez! — s ilyenkor, — nagyon könnyen hajlik belső emberem a vallomásra.

Az élő Isten a tanum, hogy igazat beszélek! Csendes éjszakákon sokszor kértem imádságomban a Magasságost, hogy ne küldjön engemet ide az Élre!...

S hogy mégis Vezérségre hívott el az Isten: „félelmetes és dicsőség akarata“ úgy éreztem, hogy ezt a csodálatos melegséggel és egyezséggel felém hajló elhívást, nekem sokszorososan okom van, forró könyhullások között köszönni meg azoknak is, akik eszközeivé lettek, — a rajtuk keresztül kijelentett Isteni akarat-

nak, de mindenekfelett annak : akit illet ezért is, másért is, mindenért is : a dicséret és a magasztalás ! Dicsőség legyen az Istennek !

A magam gyarlóságait jól ismerő, önkritikával élő ember vagyok. Kimondhatatlan nagy szeretettel szeretem lelkipásztori küldetésemet és hiszem, hogy Isten minden időben más és más lelki ajándékokkal ékesített embereket kíván, — az általa rendelt intézmények szolgálata és vezetésére.

Valami célja van velem is. És mig, remegő szívvél állok itt e hitben megbátorodva mindenek hallatára kérdezem : *Itt vagyok Uram! . . . mit akarsz, hogy cselekedjen a te szolgád?! És hallom is már az üzenetét : Elég neked az én kegyelmem!, mert az én erőm erőtlenség által végeztetik el! . . .*

Mostani szolgálati helyemen három püspök elődöm áldott munkáit láthattam egész közletről. A Szeretetet apostolának, — a gyönyörű vénséget élt galambszívű püspöknek, mindig csak szeretni tudó orcájára úgy néztem, mint a Tábor hegyén nézhették a Krisztus orcáján átvonuló dicsősség fényességét, — a tanítványok . . . A döbbenetesen váratlanul, legszebb férfikorban sirba roskadott : kőszikla hitű, alkotásokban fáradhatatlan, az egyház intézményes kiépítésében utolérhetetlen hűséggel buzgolkodó ; a bárhonnan jövő harcotkat mindig emberül vállaló — nagy püspök, — mint nagyon szeretett tanárom feledhetetlenül él a szívemben . . . Annak, — az egészen frissen hantolt sirnak a lakója pedig, akinek szive felett először, most kezd zöldülni az emlékezés virága, olyanná lett számunkra, mint akire csodálattal néztünk ; mint ahogy az utas néz fel a magasba nyuló ormokra. Bölcsességéről legendák keltek szárnyra. Testi erőtlensége idején is : mindig a jót remélte. Ugy tekintettem reá mindig, mint gyermek a jó édes apára! . . .

S ha igaz az, hogy a környezet és az általunk nagyoknak ismert nagyok, hatással vannak életünk kialakítására : akkor én jó lélekkel bizonyítom, hogy ők hárman : *a Szeretemben, a Hitben, a Reménységben, életemet kialakító szent hatásokká lettek! . . .*

Ez ünnepi órában, szívem szavára hallgatva, hadd álljak meg őszinte könnyhullással a sirjuk felett dicsérve Istent a: Velük, Bennük és Általuk nekünk megjelentett kegyelem ajándékokért! . . .

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Magyar református Egyházunk, egyik legkimagaslóbb egyénisége a napokban hozzám küldött kedves levelében a következőket írja: „Ezekben az iszonyú időkben, nem a győzelmi koszorú szégségét és illatát, hanem a töviskorona keserves szúrásait kell megéreznie a vezérségre elhivatottnak!“. . . Igaz beszéd! *De ezek a sebek Krisztus sebei módjára kellenek!, mert csak ezek által gyógyítottunk meg. . .* A lelkek válságának, sokszor vigasztalanul szomorunak látszó napjaiban, mindenkit ítélőszék elé vonnak ma!

Csak önmagát, — az ember — az embert, — nem kérdezi meg: vajjon nem ő e maga, a bánatszerző!

Az egyház, mint Istentől rendelt üdvintézményünk ellen, esztendők óta nagy rohamozás folyik. Gyűlölködés tüzeit gyujtva, — Isten és az Evangélium tanításai ellen lázadozva: az a vád az Egyház ellen, hogy kiélte magát s szolgaságban tartva a lelkeket, inkább kárára van a világnak, mint hasznára. Vitázni én innen nem fogok. Isten megvédi mindig a maga ügyét!

Isten házában tartott igehirdetésemben, őszinte nyíltsággal, Isten előtti bűnbánattal vallottam be, hogy a látható egyház — fájdalom! — még mindig nagyon messze elmarad ama végső célja megvalósításától, melyet a Jézus Krisztus, az Istennek mindenekben tökéletes fia hirdetett, életével megmutatott, váltságunkat megszerző munkájával nekünk is kötelességünké tett, hogy a Krisztus királysága alatt, Istenországát itt e földön megvalósítsuk . . . Nem mondom, hogy már elértük . . . De futunk a cél felé! . . .

A maga elé kitűzött eszményi feladatokat megvalósítani vágyódó egyház, emberek által és embereken keresztül megalakulása óta mindig Isten ügyét akarta szolgálni. Hol sikerrel, hol bukásokkal; hol egy uton haladva, hol felekezetre osztottan szétagolva; — de

mindig a földi és mennyei haza polgárait váró örökség birtokbavételét szorgalmazza hivei életén keresztül. Hogy, sok jó és áldott munkái által az Örökkévalóságban él, arra zálog a dicsőséges multja és az általa intézményesen szolgált szeretetmunkának ezer fajtája!

Elég, csak a mi: vérrel, könnyel megszentelt munkra visszatekinteni. Egyházunk külső és belső tuskódásai, történelmét megkésztető bizonyosságtevései, hitvallók, martirok véretől pirosuló történetének lapjai; az emberi élet megszületését célzó s a lelkek megmentését szolgáló felelősséggel teljes, szolgálatos munkái; a nemzet életének fennmaradását biztosító és annak véredényeit új étellel megtöltő, háborgókat lecsendesítő, békeséget szerző, a lelkiismereti szabadságot mindenk ellen megvédelmező, az Isten uralmát mindenkben biztosítani akaró nagy cselekedetei igazolnak bennünket! . . .

Bizonytal hiszem, hogy a mi elődeink Isten szerelemmel megtelt életű seregéből is nőttek fel sokan, az Isten szívéig felemeltetve: „akik fehér ruhába vannak öltözve; akik jöttek a nagy nyomoruságból és megmosták az ő ruháikat és megfehéřítették ruháikat a Bárány véreben: akik ott vannak Isten királyi széke előtt, — aki élővizek forrásaira viszi őket és eltöröl Isten az ő szemeikről, — minden könnyet . . . (Jel. 7. R. 13—17.)

Nem a keresztyénségben van a hiba, amelynek Istentől kijelentett igazait nem akarják élni az emberek, — hanem sokkal inkább abban, hogy sokan még azt sem vetik fel maguk előtt, hogy miért is tagjai ők az egyháznak s mit akar az Isten az egyházon keresztül!

A számokban súlyos milliókat jelentő, magát keresztyénnek valló világ, legnagyobb részében: csak keresztlevelét felmutatva igazolhatná, — egyik, vagy másik keresztyén felekezethez való bejegyzett voltát. Hite és cselekedetei felmutatása, Isten által való leigazolása után: nagyon megcsappanna ez a sereg!

Ahhoz, hogy a keresztyénség éljen s diadalmasan előre törjön: öntudatos, élő hitű, szolgálni vágyódó,

engedelmes és alázatos keresztyénekre van szükségünk! Keresztyénekre! — akik tudják, hogy ha keresztyén vagyok: Krisztusé vagyok . . . Krisztus pedig az Istené! . . .

A Krisztusban keresztyének: az Evangélium örömét élik és viszik magukkal mindenfelé. Családi körben, hivatalban, kenyeret készítő mezőkön, zakatoló gépek mellett, a műhelyekben, a templomban, az iskolában, az ifjak és az öregek között, az árvaházak szeretetközösségei szobáiban, a bölcsők felé hajolva, vagy a koporsók lakóit temetőbe kísérve, megalázva, vagy felmagasztalva; egy forró kéz szorítását, egy értünk dobogó szív melegét érezve, a Krisztussal egy uton haladva, úgy élnek, mint akik bizonyosra tudják, hogy őket az Isten küldötte őrtálló helyeikre s nekik mindent: Istennel, Istenért, Isten dicsőségére kell cselekedniök! Tudják, hogy az élet kötelesség s a legszentebb felelősséggel együttjáró: felülről való küldetés!

A szentek egyessége: az egyház, melyben minden ember Krisztusba oltott ág. Istennek egy-egy élő temploma s a sok sok templomból fellobogó szép életlángjai egybefonódva: az eget és földet átölelő, mennyei fényesség sátorává, földi mennyországokká formálják át az életünket! . . .

Ha a Krisztussal s az Evangélium fegyvereivel vértetetlen indul el az Egyház reá váró munkái végzésére, akkor: az Ige, az imádkozó és dolgozó élet, a belmisszió szolgálat ezer áldásai, a szociális és charitatív segítő és szerető munkákon keresztül a Szentlélekisten segedelmével meggyógyíthatná ez a lelkében beteg világot! . . .

Uj világ kialakításához azonban, nem ígéretések, — de cselekedetek kellene!

Ha ezek mellett még azt is tudom, hogy az Egyházaamon, társadalmon, az egyéneken, az emberen keresztül az Isten mindig csak egyet akar, hogy az ember boldog legyen, — akkor előttünk Istennek minden titkai megfajtást találtak, földi bálványok, emberistenek, pénz szerelme, tagadás és hitetlenség, Lenin és Marx, minden: az Isten, az erkölcs, a becsület, a tisztesség

ellen törni vágyódó emberakarás, gyűlölködésre uszítás nevetséges emberakarássá válnak és sorsuk a halál!

Az Istentől nyert hivatását élő hitének élő erejével betölteni vágyódó egyházat, — ne féltsetek ti emberek! . . .

Esküm szerint is, őszinte megvallásom szerint is: mindig a történeti és hitvallásos kálvinista, — az evangéliumi református keresztyénség — hívője vagyok. Egyházunk belső és külső életmegnyilvánulásai-ban, az örök reformáció nagy cselekedeteit várom. Hibák, mulasztások alázatos beismerésével, — új neki-lendüléssel: a lelkek új tavaszát, egészen a Krisztus-hoz való hajlását, a neki való feltétlen engedelmes ön-átadást kell ma várnunk, — az egyetemes papság eszmei álláspontján állva: egyháziaktól és világiaktól egyaránt. A tiszta buzának külön kell válnia a konkolytól. El kell indulni nagy cselekedetek, szeretetmunkák, bizonyosságtevések végzésére!

Az általam sóvárgott új reformáció azonban csak amaz intézmények megújulását várják, melyek az egyházban: emberalkotások! Az alap, az örök Fundamentum változhatatlanul egy, mert az a Jézus Krisztus!

Az nem baj, hogy a keresztyénség felekezetekre osztottan harcol Isten ügyéért. Ha a keresztyén felekezetek mindenike: az egy örökkévaló fundamentumon: a Krisztuson áll és él, akkor bizonytalán úgy fog törni mindenik célja felé, hogy a Krisztus királysága alatt, az Isten országa minél hamarabb megépüljön.

Az ám a baj, hogy e közös cél felé futásnak ösztönöségében némelyek nem hisznek. Gáncsvetés, féltékenység, egymás gyalázása által Isten ügye nem lehet előre. Keljenek nemes versenyre a keresztyénség felekezetei abban, hogy melyik ad többet jobban és igazabban a Krisztusból. A keresztyénség nemes versenyéből csak a Krisztus diadalának, diadalmas Krisztus királyságának szabad megszületnie!

Széjjel járva, jót cselekedve, gyógyítva, Krisztusról bizonyosságot téve vár minket is az élet. Az Ige fényével bevilágított utakon járva: Isten legyen a minden a mindenkben! . . .

E vallomásaimból nyilván kitetszik, hogy a Belmissziós szolgálatunk beteljesedésére kell igyekeznünk minden vonalon.

Aki gyógyítani akar, magának kell elsősorban egészségesnek lennie. Orvos gyógyítsd meg magad!

Lelkészek, tanárok, tanítók, presbiterek, egyháztagok, egyénenként kell hogy ujjá szülessenek. Mindenki számára kiosztattak a talentumok. Aki azt elrejt, földbe ássa, maga halálát készíti meg. A közöny, a nemtörődömség, mindent a lelkészre és a presbitériumra bízó gyülekezeti élet, — csak halódás. A tagok elevensége, épsége, egymással való törődése viheti előre az életet. Az egyházi adót megfizető, ünnep jöttével urvacsorával is élő belső embereit megválasztó világiak segítése ma már kevés. Minden presbiter, egyházunk kicsinye és nagyja mind kell, hogy a Krisztusról bátran bizonyoságot tevő öntudatos keresztyén életet éljen. A testvéri szeretetben egybeforrott gyülekezetnek mindenütt intézményesen kell megkészíteni: a szegény, a beteg, az özvegy, az árva gondozást.

Ha már mi, a ma felnőttjei, nem lehetünk a boldogabb holnap látói, akarnunk kell legalább azt, hogy a fiaink, az utódaink számára ez a kívánatos idő bizonyosan eljőjön.

Éppen ezért a csecsemőgondozástól kezdve: a vasárnapi iskolák, az ifjúsággal és az ifjúságért való törődés minden megmozdulásai; diák-jóléti intézmények többféle fajtáinak kiépítése, — hely, idő és alkalom szerint — elodázhatatlan szent feladataink legyenek! Az első keresztyének a szeretetmunkák által hódították meg a világot! Jobb keresztyénnek lenni azt jelenti: másokat, másoknál jobban tudni szeretni!

Felelősek vagyunk minden emberéletért!

Az újított formájában nemsokára kezeink közé kerülő Egyházi Törvények, az Evangélium lelkét sóvárogva; új munkák, új szolgálatok elé állítják hiveinket. Több lesz ebben a törvényben: az élet és a lélek, mint az eddigiekben.

Egyházkerületünkben pár esztendő óta szép ered-

ményeket felmutatva él: a Kálvin Szövetség. E szövetség szükségességét hirdetem s hirdetem. Nem akar ez a szövetség egyház lenni az egyházban, hanem mint társadalmi alakulat: a védelemnek szerintem egy szükséges formája, mellőztetések, igaztalan bántások, közönyre és álmodásra hajlamos korok idején. Az igazi kálvinista öntudat kimélyítésének hatalmas eszköze ez a szövetség. A belmissziói törvény és a szeretetszövetség munkábaállása tisztázza a Kálvin-Szövetségnek, — mint egyháztársadalmi szervezetnek a jövő kifejlődését s a külön-külön végzendő munkák: alapszabály és program szerint való elhatárolása már folyamatban van. Részemről, személy szerint támogatást ígérve, egyházkerületünk hathatós támogatását is tisztelettel kérem.

A *Szeretet Szövetség* lélekmentő munkáinak szolgálatára, szívem szerint ajánlom fel életem munkáit. Ma, amikor kicsordul a könnyünk árvaságunk láttára, nem kell e mindennapos imádsággal borulni az Isten kezére, aki megadta a lehetőséget a Kálvineumok által arra, hogy árváink közül legalább egynehányan el ne vesszenek? . . . Nem egynehányukat, — de mindet meg kell mentenünk. A Szeretet Szövetség minálunk bátor-sággal kopogtathat. Bizom Istenben, hogy pár év alatt Miskolcon, — az ősök nemes erényeivel áldott jó lelkek áldozatos szerelméből adományozott Miskolci Református Fülléregylet mai rozoga helyiségei felett igen nagy értéket jelentő telkén a Szeretet Szövetség egy gyönyörűséges szép háza fog megépülni. Ha a Kiss Ferenc tüzeket szóró szerető lelkéből, csak egy-egy szikrát fog kapni a mi lelkünk, — akkor a Szeretet Szövetség háza még a mai nehéz időkben is, — állani fog nemsokára.

Rendületlenül híve vagyok annak az egyesületi munkának, amelyik az O. R. L. E-ben tömörülve, országos hirű püspök lelkész vezérünk irányításával, a lelkésztestvérek egy közös lelki frontját akarva kiépíteni, olyan sok áldott munkát végzett már eddig is, sohasem emberek uralmát szolgálva, de mindenkor az örökké élő Isten dicsőségét munkálva!

Igehirdetésemben vallást tettem hazám szerelméről. Az a nagyszerű küldetés, melyet anyaszentegyházunk: hivei áldozatos életén keresztül, századokon át végzett Isten dicsőségére és a haza üdvére, minket, az utódokat is kötelez. Ugy teremtett bennünket az Isten, hogy a hazánk szerelme, az anyánk tejével lett húsunkká, vérünkkel!

Fájó szívvel látjuk hazánk mai élet-halál-tusáját: szegénységét és megaláztatását. Mellette, helyette a keresztyén erkölcs és a nemzeti ideálok szolgálatára mindig odaadtuk életünket és vérünket. Érette s miatta anyagiakban koldusokká lettünk mi is. Intézményeink, melyeket apáink nagy hűsége hívott életre, halódóban vannak. Lelkipásztorok, tanárok és tanítók házába állandó vendég lett, a sok helyt el sem képzelhető szegénység.

Felekezeti iskolák fenntartásának vállainkra rakott új meg új terhei a földre roskasztották az iskolafenntartókat. A gazdaságilag tönkrement népünk, a felekezeti iskolák fenntartásának terheit mai formájában nem képes vállalni. Revíziót kell követelnünk, kérnünk az államsegélyek megállapítása végett.

Magasabbrendű iskoláink: a sárospataki főiskola és tanítóképző, a két miskolci gimnázium a mai államsegély mellett deficit nélkül ezt az esztendőt sem zárhatja le.

A fejlődés nagy menetelésével előretörő ősi főiskola új internátusával a legmagasabb igények kielégítésére is alkalmassá lett. Minden reményünk meg van arra, hogy mint eddig istápolták hiveink lelkén keresztül és odafentről is oltalmazni fogják ezután is a vészes s viharok között. Szívemmel szeretem ezt a főiskolát, amelyik édesanyám mellett édesanyámmá lett! Érte kérni, ügyeiben eljárni, intézményeit tökéletesíteni, életemnek egyik legszentebb feladatául ismerem.

A miskolci leánygimnázium országos híré, kiváló iskolánk. Boldogok vagyunk, hogy mindenfelől csak dicséretét halljuk. Ma azonban a leánygimnáziumi érettségi, — leányaink kezében nem lehet kenyeretadó bi-

zonyságlevél. Szükség volna arra, hogy leányaink számára tanítóképző megnyitására adatnék lehetőség. Igérem, hogy e sürgetésben nem leszek kényelem-szerető.

A négyszázéves jubileumához közeledő miskolci reálgimnázium tanulni vágyó fiai számára nincsen internátus. Tanárok, áldott munkások: milyen lelkettestet ölő munkát végezhetnek ott, ahol hajnalban utrakelő, estvére a szülei hajlékba hazatérő ifjak százai-val, a törődött, agyonhajszolt ifjúsággal kell foglalkozniok? Megmozdulások kellene, hogy internátusa legyen az ősi iskolának! Közel kétszázezer aranykoronáját, majdnem összes alapítványait odaadta a Haza oltárára. Milyen nagy áldás volna, ha ez megvolna! Az év végére a rém fenyeget ajtaink előtt, hogy tanárainkat nem tudjuk miből fizetni. Kérünk kell ez intézmény számára a hathatós segítséget...

Vezérségem ideje alatt a magas Állam mindig biztosra számíthat reám, ott, ahol a keresztyén erkölcs becsület és jellem pilléreinek felépítendő boldog ország eljövetelét munkálják, az Isten és a nemzet örökkévaló és halhatatlan igazaiban bízó s dolgozó munkások.

Magunk, nemcsak azért, mert az 1848. XX. tc-ben lefektetett törvények biztosítják megsegítésre érdemes voltunkat, hanem azért is, mert a nemzet életéért vívott legközelebbi harcok alatt hozott áldozataink megmutatása által teljesen leszegényedtünk, — szegénykezés nélkül kell, hogy megvalljuk, hogy intézményeinket a magunk erejéből fenntartani nem vagyunk képesek. E szegénységünkért is, de meg az általunk minden időben hűséggel végzett és a nemzet érdekeit védő és szolgáló munkáinkért is úgy hisszük, megérdemeljük, a magas Állam segítségét.

Ha a minden magyarok álmát, a magyar feltámadás ügyét szolgáló intézmények védelmezéséről van szó, ott állunk tudásunkkal, hitünkkel, akarásainkkal minden igaz ügy szolgálatára. Az ifjúság serkentése, iskolán kívüli intézményeken keresztül az ifjúság nevelése mindenkor szívünk szerint való munkánk lesz.

Mindent megtettünk eddig is s megteszünk ezután is arra nézve, hogy a felekezetek közötti testvéri jó béke állandó legyen.

Minden felekezettel békességben élve, a Krisztus királyságáért, az egységes nagy Magyarország eljöveteleért csak az egybeforrott magyar lelkeken keresztül lehet reménységünk!

Hiába vontak emberakarások megmaradott országunk s a letépett darabok közzé új határvonalakat, a keblünkről letépett testvérekkel sorsunk közös. Még melegebben öleljük át őket keserves sorsukban s velük egy közös álom megvalósításán fáradozunk úgy is mint keresztyének, úgy is mint magyarok.

Az idegen országokban élő és a külmisszió szolgálatában Krisztusért kereszteket hordozó lelki munkások: mindenben testvéreink és sziveinkben élnek!

Magamról annyit . . ., hogy Vezérségre hivattatással életemben csak annyi történt, hogy alázatosabban hajtom meg Isten előtt a fejemet, mint eddig, — mert több szolgálatra hívott el akarata. Eddigi életem programja: a másokért való örömteljes szolgálat volt. Az én püspökségem számomra nem a méltóság, azért kedves, de igyekezni fogok hűséggel végzendő munkáim által, méltóságossá tenni szolgálatomat.

Tudom, hogy én bennem magamban sok a hiányosság. De hát kicsoda az, aki elmondhatná, hogy ő tökéletes? Értékeink külön-külön vannak elhelyezve. Ahány szív, ahány élet: annyi érték! Én össze akarom gyűjteni, egy közös munkába állítva azokat a segítő társakat, akiknek az Isten ügyéért való szolgálat: gyönyörűség! Az eke mellett, vagy a műhelyekben; a tanári katedrákon, vagy a parókiákon lelem meg őket — mindegy. De meg kell találnunk azokat a szép lelkeket, akik oda fogják hozni lelki kincseiket bizalommal, féltékenység nélkül a közös oltárra, hogy a közösen, egyakarattal végzett munkák áldásait meglássák mindenek. Az értékes életnek ezt a felkeresését, munkába állítását eddigi életemben mindig sikerrel szolgálhattam. Azért, mert vezérré hivattattam, lehetnek is, vannak is seregünkben nálamnál különbek is. Adja

csak ide mindenki, amivel őt az Isten megáldotta, bizalommal közös ügyeink szolgálatára, akkor önzés, irigység s féltékenységek nélkül csak azt fogják látni körültem mindenek, hogy nem a magam uraságát, nem a magam dicsőségét, hanem mindenkor az Isten és a nemzet szent ügyét kívánom szolgálni és szolgáltatni jóakarató munkatársaim segedelmével.

Szeretem a rendet. A békételenkedőket nem szivlelem. Kilenc évi esperességem alatt, egyházmegyémben a bírósági ügy ismeretlenné lett.

Krisztus az emberekért jött e világra. Én is az emberekhez vágyódom. Püspöklátogatásokat úgy érzem meg kell kezdenünk. Személyesen szeretném megismerni gyülekezeteink külső és belső életét. Szeretném, ha a lelkipásztori eszmény felé közelebb juthatnának lelkésztestvéreim: a bensőségesebb testvéri özszelegetést megadható, lélekcsereelő megbeszéléseken.

Szeretném, ha a lelkészlakok és a tanítói lakások a benne élők szívével együtt közelebb hajolnának egymáshoz. Szeretném, ha a presbiterek, a világiak, őket is kötelező egyetemes papságunknak nemcsak jogait, de kötelességeit is örömmel vállalva: az emberebb ember, a keresztyénebb keresztyén, a magyarabb magyar kiépítésének lélekmunkái végzésénél szívök szerint segítségünkre lennének mindenekben. Szivem nyitott kapu. Kik segítségre várnak, ha tudok, segítek, s hozzám mint testvérükhöz, mint haza, úgy jöhetnek. S ha bűnök útjára tévedett közülünk valaki, jöjjön bizalommal, — még a botrány kirobbanása előtt, — az én szivem segítségre kész. Ez a segíteni vágyódás azonban soha sem lesz bűnök elsimitása, vagy kendőzése. Aki bűnös, lakoljon érte. De keresni kell a módját, hogy a bűnöst újra hazavigyük az apai házba! Fegyelemszeretet nélkül nincs győző sereg. Katonák kellene, Isten katonái kellene mellém! — akik állják a vártát is, a harcot is.

Szeretném, ha kissé élelmesebbek volnánk s ha a való étellel jobban tudnánk számolni! Gazdasági megerősödést jelentene számunkra, ha a kerület egyházainak meglevő pénzeit, alapjait, egy olcsó kölcsönt nyujt-

ható központi pénztár utján kezelnénk. Szeretném, ha havi befizetések utján, egy öregségünkre tartalékolt összeget tudnánk adni utra való gyanánt úgy nyugdíjba vonuló lelkészeinknek, mint keserves golgotákat járó lelkészözvegyeinknek. Szeretném azt is megérni, hogy minden lelkésztestvérünket, ha megtér a minden élők örökös lakóházába, — mint a mi halottunkat temetnénk el. Kétszázon felüli lelkésztől, egy-egy lelkész temetése eljöttékor mindenkit kötelezően befizetett összegek központi pénztárunkba beküldése által hozzájuk illően temettethetnénk el s mennyi átkot üznénk el egy-egy lelkésztestvérünk koporsójától, ezzel a testvér szülte s egykor mindnyájunknak kijáró segítő munkával!

Mire segít Isten?, — nem tudhatom. Annyit tudok, hogy felém hajló szive melegét érzem! Én csak egyet kérek. Amint elhívásommal azt kellett megéreznem, hogy jószándéku munkáimban eddigi életem Istent dicsérni vágyó szolgálataimat kivánták megjutalmazni, ezt a támogatást kérem jövőendő munkáimban is.

Különösképen kérem ezt a támogatást Ónagyméltóságától, a mi dicsekedésünktől, szeretett főgondnokunktól. Isten jókedvéből adatott gyönyörűsége szép élete; Istenbe vetett rendíthetetlen hite; jócselekedetekkel áldott belső embere; gazdag tapasztalatokkal áldott kormányzói bölcsessége; az a szeretni s imádkozni tudó jószágos szive, — legyen nekem sokszori erőtelenségemben támogatásomra. Én csak egy darabkát kérek a szivéből s én az egész szivemet kínálom érte cserébe.

Egyházkerületünk minden rendü alkotó tagjai, kerületünk minden gyülekezetei, minden rendü és rangu tagjaitól szeretetet kérek s én is szeretetet adok cserébe!

Püspöki székemet im most ezzel foglalom el; magamnak: munka Krisztusért!... Istennek dicsőség örökön-örökké!...

Egyházkerületi Közgyűlésünk örömmel és lelkesedéssel üdvözli a Főtiszteletű Urnak egyházi életünk minden mozzana-

tára kiterjedő nagyszerű programját, erőt, egészséget kíván annak megvalósítására s úgy a maga egészében, mint egyénenként a legteljesebb készséggel és erővel ajánlja fel a maga segítő munkáját, teljes lélekkel való szolgálatát a Püspök Úr nemes, magasztos céljaira és törekvéseire.

Tárgymutató.

A jelenvoltak névsora	---	---	---	---	---	---	3
1. A püspöki beiktatás	---	---	---	---	---	---	5
<i>a) a beiktatás előzményei</i>	---	---	---	---	---	---	5
<i>b) Dr. Baltazár Dezső püspökszentelő beszéde</i>							6
<i>c) A püspöki eskü letétele</i>	---	---	---	---	---	---	8
<i>d) A beiktatott püspök igehirdetése</i>	---	---	---	---	---	---	8
2. Küldöttségek tisztelgése	---	---	---	---	---	---	19
3. A beiktatott püspök székfoglaló beszéde	---	---	---	---	---	---	21
